

ادبیات عمومی و تجربی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی و علمی غزته‌در .

جلد : ۱

سنه : ۱۰ ربیع‌الآخر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۲۱ کانون ثانی ۱۳۳۲ نومرو ۱۴

جلال نوری بکه مکتوب

L ۱۶ کانون ثانی ۱۹۱۷

استاد معزز

اسویچره خاطرانی ملفوفدر . بر آیدن بری اقدامک هیچ بر نومروسنی کورمدم . عجا بو کونلرده آله بیلیرمییم ؛ اسویچره یه دأثر یازیلر و دیگرلری چوقدنبری یازیلش طورییور . بوراده نه کاتیم نه کتابم وار . پارمغمده بر جیبان چیقمش . اون بش کوندر نه زحمتله قلم طوتیورم ، بن بیلیرم . چاقی بی اوجندن طوتارکی .. بوراده قیش پک شدتلی . سزکله حسبحال ایده جک پک چوق شیلر وار . بو کونلک مساعده کزله بیان اشتیاق و احترام ایله سوزیمه بوراده نهایت ویریم محب مکریم افندم .

سزائی

اسویچره خاطرانی

۶ اغستوس ۱۹۱۶

طاغلرک مسافرلرندن دکل ، یرلیرندن ، جبالک اولاد سرافرازندن بری ، اوکله دن صوکره ساعت بریچقده بولندیغم اوتله کلرک ، دون کیجه سوزی کچن تنزهی اخطار ایتدی . اوراده ، عزیمت وعودت طوی درت ساعت ! دیوردی . دنیانک کزدیکم یرلرنده اسویچره کی یورومه‌نک حوایچ ضروریه دن اولدینی بر هملکت کورمدم . اسویچره لی مقتضیات حال و موقع فلسفه‌سندن انسان - کچی اولق مجبوریتنده ! اسویچره طاغلردن عبارت بر قطعه ! بوراده طوغانلر طبیعی « طیرمانق » خاصه‌سنه مالک اوله‌رق دنیا یه کلیور . مثلاً : یانکزدن کچن وتنزه ایچون سوقاغه چیقمش ظن ایتدیککز برکنج قیزله بریاشلی پدر بش التی ساعت مسافه‌سی اولان دیگر برشهره کیتمکده ، بر

«دكانك» جامه‌كاننده «موضوع اشياي تماشا ويا انتخاب ايدركن كورديككز برقاري قوجه دكردن بيك ايكي يوز مترو ارتفاعي اولان ژورا طاغنده كي اولرينه دونمكده ، تا اوزاقدە لاقك كنارنده شفاكه برلكده اويانمش ، كوشله برابر يوكسلمكده اولان بر كوزل قير، آلپ طاغلرينك شواهنده ويرديكي موعده تلاقى عاشقانه سنده اعتلاده !

هوا فوق العاده كوزل، يول فوق العاده منتظم. مسافه پك اوزاق دكل . فقط بالقان محاربه سنده بوتون وقوعات ، هرشي ، حتى اورمانلر ، طاغلر طالع وطنه ، بزه قارشو يورويونجه اوچ سنده ايستديكم كي يورويه من بر حاله دوشدم . اوچ سنده نبري ايلك دفعه اوله رق يوريورم. رهگذار صعود ، بوتون تپه لري تزيين و تعطير ايدن او اورمانلرك اشجار ذي وقار متفكري اولان چام اغاجلريله مسعود چاملرك قرانلق يشيللكي ايچنده ، اختيارلادجه كنجلشن و بوتون بر بهاري احتوا ايدم جك قدر كنديسندن دائما امين كورينان ميمه لرله ، كوشك ضياعي اوزرينه داملا دجه چيرپنان آجيق يشيل اغاجلر اره سنده حصوله كلان بر آهنگ رنك انسانك اطرافندن ، آياقلارينك آلتندن جريان ايدنيور. اورماندن چيقاراق بر آزدها صعود ايدنيور. بو آنده Lesaiguilles de Baulmes نقطه منتهاسندن بيك بش يوز مترو يوكسكدن واسع ، عظيم بر سطحده لاقلا، نهرلر ، كويلر ، شهرلر ، واديلر ، تارلالر كوريور. اسويچره نك بوتون فرانسز قسمي ! شرقده ژورا سلسله جبالنك كولكه لري ايچنه عكس ايتمش نوشاتل لاق لاماريني تخيل ايدنيور كي ساكت ، متفكر طور ييور . ساحلنده ، باغچه لر اره سنده ايوردون شهري ! شهرلري كويلره ، كويلري واديلره ، تارلالره ربطايدن بياض يوللره يشيل ضروعات اره سنده بغداد تارلالري تللري آلتونندن بر يلبازه كي متمادي متموج . اعتنا ايله تخطيط و تنظيم ايدلمش تارلالر اره سنده پارلاق صاري ايكدن منسوج قاليچه لر كي كورينان قوري اوتلردن يوكسلان بر رايحه صاف و شفاف اولان جو عظيم ايچنده ضيا ايله برابر انتشارده . شهرلرك ، قافريقه لرك ، هر طرفه قوشوشان شمنده فرلرك دومانلري خفيف بر روزكار غربه دوغري سوق ايدنيور ، تا غربه اوزاقدن اوزاغه پيدا و ناپيدا لاق لامانندن يوكسلان خفيف بر مائي سيس آلپ طاغلرينه صعود ايدنيور .

غربه ، پك يقينمزده دوش بردوش اعتلا اولمش طاغلرك اره سندن فرانسه ، دشمن فرانسه ، پاي تختمزي روسلره تسليم ايتك ايچون چناق قلعه ده متفق انكلتره ايله قره دن، دكردن بزه هجوم ايدن مغلوب فرانسه كورينيور ! فرانسه نك بكا بردنبره او قدر يقيندن كورونمسي بيلم نيچون او طاغلردن بر قاچي سقوط ايدنيور مش كي فكر وحسمده قيامتلر قوپاردى . بو وطن عثمانى به تهديدكار ، موجوديت مليه مزه معارض و مهاجم بولنان او مملكتنده ، بر مجنون الندن ذي حيات اوله رق قورتارمق ايستديكمز وطنك قلبي يوركلر مزده چاربيور ، روحلريمز بوتون قابليات خياليه سنك خلق ايتديكي مفكوره لري ، منور عصرلري ، بويوك استقباللري سوكيلى وطنك، بر زمان زيرنده اك قوتلى دشمنلرك تيره ديكي پاي سطوتنه برر جيچك دمتي كي سرپيوردى . ايچمزده بعضيلرينك اك يقين اقرباسندن سنده بر كره بيله خبر آله مديني اولوردى . جمله مزك نااميد عودت اولديغمز وطن ، عائله لريمز، دوستلريمز، يوزدمز ، بوتون چوجوقلغيمزي، كنجلكمزك بر قسمي كچيرديكمز يرلر ، قيرلر ، طاغلر ، غروبلر ، چنزارلر ، دورادور واديلر، بونلرك هپسي بزه ماوراي نجومده كوشك بيله كوره مديكي ممالك خياليه كي كليردى . بوتحسسات و تاثيرات ، او حقايق و وقوعات ايشته بوياني باشمده كي فرانسه ده ، او دشمن طوپراغنده كچمشدى . شمدى فرانسزلردن ده

فرانسز اولانلرک اره سنده بولنیورم . بورادن فرانسه یه بر ساعتده کیدیلیورمش . بن بودیاردده غریب دکلسه مده بودیار بکا غریب کلیور . بر هفته اول لاق لامانده جنورایه کیدرکن فرانسز سویل پولیمی ، اویان سواخلی فرانسز صولریدر بهانه سیله - بهانه بیله اوله من - بر آلمان ایله حرمنی اسویچره واپورینک ایچنده توقیف ایدهرک فرانسه یه کتوردی (۱) . بنمده اسیر حرب اولقلنم ایچون مسافه پک یقین . بو یرلری فرانسه یه ناظر اولدینی ایچون بلکه فرانسز ناظرلری کندیلرینک عد ایدرلر . حالا کوزیمی فرانسه دن آله میورم . منقای اختیاریمز اوراسی ایدی ، فرانسه اوزمان بزی خاقان مخلوعه تسلیم ایتدی . فقط بزم تورکاکه ، عثمانلیغه چالیشدیغیزی آرزو ایتیمور ، بر عثمانلی وطنی طانیق ایسته میوردی . بعض اقوام عثمانیه کی مداخله اجنبیه یه طرفدار اولمز مطلوب ایدی . ارباب سیاستنک هربری مملکتیمزک بر قسمی بر دولته ، برولایتی بر قومه وعد ایتیش وکندیسی ایچون باعث غرور وعظمت اولان بو وعدینی انجامده قاعله وسائر وسائطه چالیشور . بزاوئلرک حتی بعض اقوام عثمانیه واسلامیه نک نظرنده متعصب « شوون » ایدک . جنایتز بر عثمانلی وطنی اولدیغنه اعتقاد ایتک ، و استقبالی امین بر عثمانلی وطنی اولدینی دنیایه اثبات ایتک ایدی . حالا فرانسه دن کوزیمی آله میورم . وطنه احتمال عودتک منسلب اولدینی سنه لر اوراده قلب انسانی یه بیکا نه نه حسلر ، کونشسز سیاه کونلرده طلوع ایتیش نه امیدلر ، آتیشسز قیش کیجه لرنده برظالمک تحت حشمتی لرزه دار ایدن شمشکدن فیکرلر ، نه روح نواز خیاللر ، اومنفاده نه رؤیای بیداریلر کوردیم .

شمدی ، برمدت اشتها وابتلای شهوت ، سودای جنت ایله سومش ، یولنده هیچقره هیچقره اغلامش ، بوابتلار ، بوسودالر ، بوجنتر کوردیکی خیانتلره بردنبره طورمش ، بوماجرای عشقدن بی خبر بریانبجی ، بوسبوتون بریانبجی فرانسه ایله قارشو قارشویه طوریسورز . کندیمی وفرانسز جه بی بیلادیکم زمان مملکتیمزک شبابت مذهبه سی فرانسه ادبیاته دل داده ایدی . عشق وسودا ایله اوقودیغمز شعر وادبنده تورک نامی تورککک بحثی کچدیعی او شعروادبه یاقیشمیه جق نه قبا تحقیرلر ، نه عادی آرزوی تذلیللرله دلخون اولوردق . هر دورنده ، هر عصرنده اولدینی کی اون سکرنجی عصرک اوائلنده موایه رلردن ، وولترلردن باشلایه رق اون طقوزنجی عصرک نهایتلرینه دوغرو پرستیده من اولان هوغولرده دوام ایدن تورکلر حقنده کی تحقیرلر ، افرالر شوق شبابتیزی زهرلشدی . کچن بالقان حربنده اوغراددیغمز هر فلاکته ، هر مصیبه قارشو شوق ونشئه لرندن کندیلرینی غائب ایدیورلر ، یارین بالقانلیر استانبوله مظفرأ کیره جک ! فرانسه ایچون بونه سعادت ، نه عید مسرت در دیورلردی . بز فرانسزلره عجبانه یامشوق ! اک بویوک پادشاهلریمزدن برسلطانمز فرانسه بی وقرالری برنجی فرانسوایی ذی شوکت وقدرت اولان شارلمانک الندن قورتارمشدی . نه بویوکلریمزک ، نه پاشالریمزک ، نه شاعر وادیبلریمزک ، نه دیپلوماتلریمزک جواب ویره مدیکی فرانسزلرک دوت یوزسنه دوام ایدن بو تحقیرلرینه ، بو آرزوی تذلیللرینه چناق قلعه ده اردو من جواب ویردی . بوسفر مطمئن ، مسترخ ، متسلی بروجدان ملی ایله یوزیمی فرانسه دن جویره رک بولندیغم یرده برچوق مملکتلرک سمتی ، استقامتی کوسترن پرنجدن معمول « ممالک نما » بر پوصله نک اشارت ایتدیکی ژورا طاغلریله

(۱) بو واپور اسویچره وفرانسه قونپانیاسنک مش . بو توقینی یازان غزته لر بردها بومسئله دن بحث ایتدیلر . موقوفی اعاده ایتیش اولملری لازم کلیر .

مستور آفاق دورا دور شرقك بر سریر شوكتنده خلیفه اسلامك تخت كاهنه توركك ، نور عین افتخاری اوز اولاد بر كزیده سنك گنج ، پر غلیان ، وطنك اك عالی و قیمتدار قانلرینی ایشار ایله جهانك اك بویوك قوای بریه و بحریه سنه قارشى قورتاردقلری استانبوله باقییورم . شیمدی یه قدر هیچ برحسنة ، هیچ برکوزله ، هیچ بر اقبال و كاله بویله بر نظره باقامشدم .

« نهایی كلهجك نسخه ده »

سامی پاشا زاده

ز صالی

حرب طولانیسیله

آوروپا و آمریکا

سکینه سندن تقریباً قریق ملیونی استشنا ایدلک اوزره بتون اوروپا لیلر بوکون محاربدر . بوکامقابل همان بتون آمریکا مسالت ایچنده بولونیور . شمالی آمریکاده کی انکلیز الکالری ایسه داخل مستقل اولدقلرندن بونلرک عسکرجه فدا کارلقلری اهمیتسزدر . [قانادا] دن اوروپایه سوروکلنلر کاملاً کولکلیلردن عبارتدر . انکله نك جبراً اوروپایه قبول ایتدیردیکی اصول موجبجه ائتلافك بتون آلتون وکوموشی آمریکایه آقیور . بونکله برابر موسیو ویلسونك صوك توطه ونطقلرندن صراحة آکلاشدینی اوزره ، آمریکا حربدن ، حربك اوزامسندن اصلاً ممنون دکلدرد . [نویوزق] بورسهنده حاصل اولان آلتون مبدولیتندن صرفنظر عجبا نه دن یکی دنیا ، بلکه دیگر بی جانلردن زیاده مسالت طرفداری اولیور ؟ بو جهت جداً تدقیقه ذکر : آمریکا سیاست و اقتصاداً یا کلش ، چاپراشیق ، مبهم و مشکوک و وضعیته بولونیور . شوراسی درخاطر ایدلیدرکه آمریکانك ، حال حاضرده ، اك اساسلی رقیبی ژاپونیادر . [قالیفورنیا] ده هرایکی عرق آره سنده بوندن اول چیقان مسائل ، و خصوصیه حکومت متحده نك بیوک اوقیانوسده ، ژاپون آطه لرینه زیاده سیله یاقین موقعلرده [فیلیپین] کی مستعمره لره صاحب اولسی ژاپون - آمریکا رقابتی پك حاد بر دوره یه کتیردی . ژاپونیا ، بو محاربه طولانیسیله اقصای شرقی ، اوقیانوس کیری ، حتی اوقیانوس هندی بی عاداتا محلول بولدی . ژاپون تجاری [قارون] قدر زنکین اولدیلر . اورته لنی بوش بولان [شمس شارق] حکومتی اقصای شرقه ایجه یرلشدی . همده بر زیتون یاغی لکھسی کی ژاپون حلول ونفوذی دائماً کنیشلیور . بیوک - بریتانیا ایسه ائتلافك کیفی بوزه جق بر مسئله احداث ایتهمك ایچون ژاپونیانك یاپدقلرینی خوش کورمکه و یا هیچ کورمه مکه مجبور اولیور . محاربه نك اوزامسی ژاپونیانك مللاً و ماده دهازیاده قوت بولمسی و بناء علیه احتراصاتنك آرتمسی انتاج ایدر . بو احتراصات ایسه طوغریدن طوغری به آمریکایه مطوف اوله جقدر . ذاتاً ژاپونیانك آمریکانك بعض حوالیسنده ، مثلاً [مه قسیتو] ده کوزی اولدیغی انکار اولونه ماز . ایشته بوکا بناء درکه شمدی یه قدر عسکری پك مختصر اولان وقوتلی اردولر بسلمك مجبوریتنده بولونمیان حکومت متحده قوای حربیه سنك تزیدینی جداً نظر دفته آلیور . باکر آمریکا بوکا مجبور اولورسه آنکله اوروپا آره سنده نه فرق قالیر ؟ ایکی اوقیانوس ایله اسکی دنیادن